

ELTE Társadalomtudományi Kar
Nemzetközi tanulmányok alapképzési szak
magyar nyelven
Záróvizsga követelmények és általános információk

Általános információk

Szakdolgozati témaválasztás a Neptunban (HKR 457. §-a alapján)

- Őszi félévben: október 15 - november 15.
- Tavaszi félévben: április 15 - május 15.

Szakdolgozati téma és/vagy konzulens módosítása a Neptunban (HKR 77. §-a alapján)

- Őszi félévben: szeptember 15.
- Tavaszi félévben: február 15.

Záróvizsgára történő jelentkezés a Neptunban (HKR 457/C. §-a alapján)

- Őszi félévben: október 15.
- Tavaszi félévben: március 15.

Szakdolgozat leadása a Neptunban (HKR 457/A. §-a alapján)

- Őszi félévben: november 15.
- Tavaszi félévben: április 15.

Szakdolgozat bírálata (HKR 457/B. §-a alapján)

- Szakigazgató által kijelölt opponens bírál.
- A bírálathoz az előzetesen megadott határidőre a neptunba kerül feltöltésre.

Szakdolgozat védelme (HKR 81. §-a alapján)

- Minden szak esetén a záróvizsga napján történik.

Szakdolgozat követelményei:

https://tatk.elte.hu/dstore/document/2713/ELTE_TATK_szakdolgozati_kovetelmenyek.pdf

Záróvizsga-időszak

- A tanév záróvizsga-időszakját a tanév rendje tartalmazza.

Záróvizsga letételének lehetőségére vonatkozó határidők:

(HKR 81. §-a alapján)

- Tanulmányaikat 2006/07. tanév 1. félévétől 2011/12. tanév 1. félévéig megkezdők esetén: nincs határidő jelenleg a zv-letételére, de az abszolutórium megszerzése utáni 7. évtől az intézmény egyéb feltételeket szabhat
- Tanulmányaikat 2012. szept. 1-jétől megkezdők: LEGKÉSŐBB az abszolutóriumot követő 2+3 = 5. év végéig tehetik le a záróvizsgát

Az állami ösztöndíjasok esetén az OH további szigorításokat ír elő a diploma megszerzésére, erről itt olvashatnak részleteket: https://www.oktatas.hu/felsooktatas/osztondijas_kepzes/kepzesfeltetelek.

Az aktív/passzív/abszolutóriumot szerzett hallgatókat az aktuális határidőkről Neptunon keresztül tájékoztatja a Tanulmányi Hivatal.

Nemzetközi tanulmányok alapképzés

- a) A záróvizsga az alábbi két részből áll:
  - aa) a hallgató megvédi dolgozatát az opponensi bírálattal szemben, a feltett kérdésekre válaszol. A védésre a bizottság ötfokozatú érdemjegyet ad;
  - ab) a hallgató tételt húz a megadott tételsor alapján, a feleletet a bizottság ötfokozatú érdemjeggyel értékeli, ez az elméleti kérdés érdemjegye;

- b) A záróvizsga jegy az alábbi három érdemjegy két tizedes jegyre kiszámított számtani átlaga:
  - ba) a szakdolgozat érdemjegye,
  - bb) a védelem jegye,
  - bc) az elméleti kérdés jegye;

- c) Az oklevél minősítése megegyezik a záróvizsga jegyével.

ZÁRÓVIZSGA TÉTELEK
Nemzetközi tanulmányok alapképzés
magyar nyelven
2024/25. tanév 1. félévétől

1. tétel: A modern democráciák jellemzői és kihívásai

Témakörök:

- a. Mik a jelenkori demokratikus politikai rendszerek jellemzői, és a demokratikus kormányformák sajátosságai?
- b. Mit értünk politikai kultúra, politikai szocializáció, ideológiák és társadalmi törésvonalak alatt, és milyen szerepet játszanak ezek a jelenségek a politikai rendszerek alakításában?
- c. Mutassa be a főbb hatalomfelfogásokat, jelenkori demokratikus és nem-demokratikus rendszerek példáival illusztrálva!
- d. Milyen dilemmák és kihívások formálták a tranzitológia tudományterületét, és milyen kérdések dominálják napjainkban?

Irodalom:

Sartori, Giovanni: Összehasonlító alkotmányművészet. A kormányzati rendszerek struktúrái, ösztönzői, teljesítményei. Akadémiai Kiadó, Budapest, 2003.

Goodin, R. E. – Klingemann, H-D.: A politikatudomány új kézikönyve. Budapest, Osiris Kiadó 2003. (különösen a 14. fejezet)

Schmitter, Philippe C. – Karl, Terry Lynn (1991): What democracy is... and is not. Journal of Democracy, Vol. 2, No. 2, Summer 1991, pp. 75-88.

Gallai Sándor – Török Gábor (szerk.): Politika és politikatudomány. Budapest, Aula Kiadó, 2005. (vagy egyéb kiadások, különös tekintettel a 2., 5., 6., 7., 10., 11., 13. és 15. fejezetek)

Bihari Mihály–Pokol Béla: Politológia. 10. átdolgozott kiadás, Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó 2009, illetve bármely későbbi kiadás.

2. tétel: A veszfáliai rend és Vesztfália mítosza

Témakörök:

1. Vesztfália fogalmának meghatározása, példák nem veszfáliai jellegű rendszerre a történelemből és a jelenből
2. Vesztfália történeti és normatív kritikái
3. A szuverenitás és az emberi jogok kapcsolata

Irodalom:

Andreas Osiander: Sovereignty, International Relations and the Westphalian Myth. International Organization, 2001. 251-287. o. (pdf elérhető)

Luke Glanville (2013) The Myth of “Traditional” Sovereignty, International Studies Quarterly, Volume 57, Issue 1, 1 March 2013, Pages 79–90.

Kofi A. Annan (1999) Two concepts of sovereignty, 18 September The Economist (<http://www.economist.com/node/324795>)

Jack Donnelly (1998) Human Rights: A New Standard of Civilization? International Affairs (Royal Institute of International Affairs 1944-) Vol. 74, No. 1 (Jan., 1998), pp. 1-23 (letölthető)

3. tétel: A nemzetközi társadalom és a nemzetközi rendszer

Témakörök:

1. Mit értünk nemzetközi társadalom alatt?
2. Mit jelent a 'standard of civilization' fogalma?
3. Hogyan értelmezné a nemzetközi társadalom 'struktúráját'?

Irodalom:

Hedley Bull (1977) *The Anarchical Society*, Palgrave

Marton Péter-Barry Buzan és az Angol Iskola (recenzió)

<http://www.grotius.hu/publ/displ.asp?id=PKHCDP>

Baylis, Smith, Owens (2014) *The Globalization of World Politics*, Oxford University Press. (A könyvtárunkban megvan)

Jack Donnelly (1998) *Human Rights: A New Standard of Civilization?* *International Affairs* (Royal Institute of International Affairs 1944-) Vol. 74, No. 1 (Jan., 1998), pp. 1-23 (letölthető)

4. tétel: Normativitás, jog, jogrendszer

Témakörök:

1. Miben különbözik a jog más normarendszerektől?
2. Hogyan lehet eldönteni, hogy egy jogszabály érvényes és hatályos-e?
3. Milyen jogértelmezési módszereket ismer?
4. Mutassa be az alkotmányos alapintézményeket!

Irodalom:

Kállai Gábor: *A közjog alapjai. Alkotmány – Alaptörvény*. L'Harmattan Kiadó, Budapest, 2011.

5. tétel: A politikai gondolkodás főbb történelmi szakaszai

Témakörök:

1. Milyen kapcsolódási pontok és eltérések vannak a szuverenitás és szerződéselméletek között?
2. Hogyan változik a háborúról és békéről való politikai gondolkodás különböző történelmi korszakokban?
3. Hasonlítsa össze a következő ideológiákat: liberalizmus, konzervativizmus, szocializmus, nacionalizmus!

Irodalom:

Paczolay Péter–Szabó Máté: *A politikatudomány kialakulása. A politikaelmélet története az ókortól a huszadik századig*; Korona, Bp., 1996

Bayer József: *A politikai gondolkodás története*. Osiris, Budapest, 1998. Ajánlott irodalom

Paczolay Péter – Szabó Máté (vál. és szerk.): *Az egyetemes politikai gondolkodás története*. Szöveggyűjtemény. Rejtjel, 1999.

Boucher, David – Kelly, Paul (eds.): *Political Thinkers. From Socrates to the Present*. (second edition) Oxford University Press, 2009

Heywood, Andrew: *Political Ideologies. An Introduction*. (fifth edition), Palgrave-Macmillan, 2012

6. tétel: A nemzetközi jog

Témakörök:

1. A nemzetközi jog sajátosságai: alapelvek, források, alanyok.
2. Hasonlítsa össze a nemzetközi szervezetek különböző intézményi struktúráját, pl. ENSZ, Európa Tanács.
3. Értelmezze az emberi jogok nemzetközi védelmét intézmények és jogforrások alapján!
4. Mutassa be a fegyveres konfliktusok jogának főbb jogintézményeit!

Irodalom:

Kardos Gábor – Lattmann Tamás (szerk.): Nemzetközi jog. Budapest, Eötvös Kiadó, 2015.

7. tétel: A nemzetközi kapcsolatok főbb elméletei

Témakörök:

1. Mit jelent az anarchia a különböző elméletek számára? Mutassa be az anarchia szerepét a realizmusban, a liberalizmusban és a konstruktivizmusban!
2. Vesse össze a realizmusok fajtáit a rendszer, az állam, az anarchia, a versengés és a biztonság fogalomrendszere segítségével!
3. Elemesse, hogy egyes liberális elméletek milyen pontokon jelentenek kihívást a realista tézisekkel szemben! Vizsgálja meg – minimálisan – a wilsoni idealizmust, a demokratikus béke elméletét, és a komplex interdependencia elméletét!
4. Határozza meg a konstruktivista fordulat és kritika főbb elemeit! Ismertesse a konstruktivizmus két főbb irányát! Mutassa be az (állami) identitás és a normák szerepét a konstruktivizmus logikájában!
5. Mutassa be a feminizmus és/vagy a posztstrukturalizmus példáján keresztül, hogy mitől kritikai egy elmélet!

Irodalom:

Chris Brown and Kirsten Ainley, Understanding International Relations 4th edition, (London: Palgrave Macmillan, 2009)

Egedy Gergely: Bevezetés a nemzetközi kapcsolatok elméletébe. Budapest, HVG-Orac, 2007. ELTE
Kiss J. László: Változó utak a külpolitika elméletében és elemzésében. Osiris, Budapest, 2008.

Ajánlott irodalom:

Az e-IR vonatkozó szócikkei: www.e-ir.info

Walter Carlsnaes, Thomas Risse and Beth Simmons (szerk.), Handbook of International Relations, 2nd edition (London: Sage, 2012)

Scott Burchill et al. (szerk.), Theories of International Relations 4th edition (London: Palgrave, 2009)

Dunne, Tim, Milja Kurki és Steve Smith. International Relations Theories: Discipline and Diversity. Oxford, 2007.

Romsics Gergely: A lehetetlen művészete: A klasszikus realizmus tragikus politika-felfogása. Budapest, Osiris, 2008.

Romsics Gergely: „Etika és diplomácia: az államon innen és túl” in: Kommentár 2006/3. 36-54.
Weber, Cynthia: International Relations Theory. A Critical Introduction. Taylor & Francis, 2004.

8. tétel: A nemzetközi viszonyok története a 20. században

Témakörök:

1. Milyen eltérések és azonosságok jellemzik a Nemzetek Szövetségének és ENSZ-nek a létrejöttét, működését és kríziseit?
2. Hogyan jelent meg és hogyan befolyásolta az önrendelkezés elve az új államok megalakulását?
3. Hogyan és miért bővült a nemzetközi kapcsolatok szereplőinek száma 1945 után (nemzetközi NGO-k, transznacionális vállalatok stb.)?

Irodalom:

Diószegi István, Harsányi I., Németh I.: 20. századi egyetemes történet 1-3. kötet. Budapest, Korona, 1999-2001.

Kissinger, Henry: Diplomácia. Budapest, 2008. Panem kft.

E. J. Hobsbawm: A szélsőségek kora (Pannonica Kiadó, 1998)

9. tétel: A poszt-bipoláris kor új biztonságpolitikai kihívásai

Témakörök:

1. Ismertesse, hogy mit értünk a biztonságpolitika tradicionális értelmezésén!
2. Milyen biztonságelméleti keretekben értelmezhető az Európai Unió közös biztonság- és védelempolitikája?
3. Ismertesse a terrorizmus problematikáját, annak történelmi változásait és kortárs arculatát! Fejtse ki (példákkal), hogy milyen tipológiákon keresztül csoportosíthatóak a terrorista szervezetek!
4. Milyen alapvető típusai vannak a nemzetközi migrációnak? Hogyan jelenhetnek meg ezek biztonsági kihívásként? Mennyiben jelent ez az értelmezés kihívást a tradicionális biztonságfogalommal szemben?
5. Ismertesse a legfontosabb környezetvédelmi egyezményeket és azok eredményeit, illetve a környezetváltozás és a biztonságpolitika kapcsolatáról szóló különféle nézeteket!

Irodalom:

Stephen M. Walt: A biztonsági tanulmányok reneszánsza; Barry Buzan - Ole Wæver – Jaap de Wilde: A biztonsági elemzés új keretei; Kenneth N. Waltz: A világpolitika anarchikus struktúrája In Póti László (szerk.) Önértelmezés és viták a hidegháború utáni korszakban, Zrínyi Kiadó, 2006. Barry Buzan. 1997. "Rethinking Security after the Cold War," Cooperation and Conflict, Vol.32(1): 5-28. Letölthető: <http://cac.sagepub.com/content/32/1/5.short>.

10. tétel: Az európai integráció történetének főbb csomópontjai

Témakörök:

1. Az európai integráció kezdetei és irányai a II. világháború után.
2. A gazdasági integráció alapjai (a Római Szerződések).
3. Az EGK fejlődése és a fontosabb reformok a hatvanas évektől a kilencvenes évekig.
4. A Maastrichti Szerződés jelentősége, az Amszterdami szerződés reformjai
5. Alkotmányozás, keleti bővítés, és Lisszaboni Szerződés által bevezetett fontosabb változtatások

Irodalom:

Arató Krisztina-Koller Boglárka, Európa utazása, Gondolat, Budapest, 2009. Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról. Budapest, 2011.

Horváth Zoltán – Ódor Bálint: Az Európai Unió szerződéses reformja - Az Unió Lisszabon után. 2010.

Várnay Ernő – Papp Mónika _ Az Európai Unió joga. CompLex 2016.

11. tétel: Az Európai Unió döntéshozatali rendszere és intézményei

Témakörök:

1. Az intézményrendszer szerkezete, az egyes intézmények viszonyrendszere
2. Az uniós döntéshozatal alapelvei
3. Az uniós jogalkotási eljárások fejlődése és a rendes jogalkotási eljárás
4. Csatlakozás, kilépés módja, folyamata
5. Tagállamok szankcionálása az Unióban
6. Döntéshozatal az uniós külkapcsolatokban
7. Érdekérvényesítés az uniós döntéshozatalban

Irodalom:

Bajtay Péter: Az uniós külkapcsolati rendszer alapelvei, intézményei és eszközei. In: Simon Zoltán (szerk.): Az Európai Unió a világban. Uniós külkapcsolatok a 21. században. Budapest: L'Harmattan, 2017

Simon Zoltán (szerk.): Döntéshozatal és jogalkotás az Európai Unióban. L'Harmattan, 2013

Simon Zoltán: Érdekérvényesítés az Európai Unióban. In: Hajdu Nóra (szerk.): A lobbijelenség. Budapest: Napvilág, 2016

Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról. Nyolcadik, átdolgozott kiadás. Budapest, HVG-Orac, 2011

12. tétel: Az európai uniós jog sajátosságai

Témakörök:

1. A közösségi jog forrásai: elsődleges és másodlagos jog
2. Az uniós jog elsőbbsége, a fontosabb kapcsolódó jogesetek
3. Közvetlen hatály, közvetlen alkalmazandóság, közvetett hatály
4. Egyéb általános jogelvek

Irodalom:

Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról. Nyolcadik, átdolgozott kiadás. Budapest, HVG-Orac, 2011.

Várnay Ernő – Papp Mónika: Az Európai Unió joga, 2016.

13. tétel: A horizontális és az ágazati politikák rendszere az Európai Unióban

Témakörök:

1. A szakpolitikák kialakulása – Hogyan mélyítik az integrációt, érvényesítik a négy szabadság elvét?
2. Kereskedelempolitika és a vámpolitika, az EU a WTO rendszerében
3. A foglalkoztatáspolitikai és a szakképzési politika
4. A pénzügyi politika és a vállalati politika
5. Regionális politika, agrárpolitika és vidékfejlesztés

Irodalom:

Buday-Sántha Attila: Agrár- és vidékpolitika, 2011. Saldo Kiadó. Horváth Zoltán: Kézikönyv az Európai Unióról. 2011.

Kende Tamás – Szűcs Tamás (szerk.): Bevezetés az Európai Unió politikáiba. Budapest, CompLex, 2016.

Kovács Teréz: Vidékfejlesztési politika. Dialóg, 2012.

Sziklai István (szerk.): Az Európai Unió szociális politikái. E-jegyzet